ABRAHAM LINCOLN

VIETNAMESE

1959-171

U.S.Information Serv.

Abraham Lincoln Speaks

1959-171

ABRAHAM LINCOLN - 1809-1865

Vietnamese - 32,000 for USIS-Saigon

Abraham Lincoln

(1809 - 1865)

TỔNG-THỐNG THỨ 16

của

HOA - KỲ

Bài diễn-văn Gettysburg của Lincoln

Năm 1863 Tổng-thống Lincoln đã tuyên-bố những câu sau đây, ngay sau khi chiến dịch Gettysburg thuộc thời-kỳ Nội chiến kết-thúc, và khi mà chiến-trường đã được coi như là một khu nghĩa-trang toàn-quốc. Những lời nói này sẽ tồn-tại mãi mãi để biểu-dương tinh-thần của Hiệp-Chúng-Quốc Mỹ-Châu.

« TÁM MƯƠI bảy năm trước đây, ông cha chúng ta đã lập ra trên miền Đại-lục này một quốc-gia mới, hoàn-thành trên nền tảng tự-do và căn cứ trên nguyên-tắc là mọi người sinh ra bình-đẳng Hiện-thời, chúng ta lâm vào cuộc nội chiến lớn lao, một cuộc nội chiến sẽ căn cứ vào nguyên-tắc này có thể tồn-tại được không. Chúng ta đang gặp nhau trên một khu chiến-trường lớn của cuộc nội-chiến đó. Chúng ta cung-hiến một mảnh đất của bãi chiến-trường đó làm nơi an-nghỉ cuối cùng của những con người đã hy-sinh đời sống để cho quốc-gia này được tồn-tại. Chúng ta phải làm việc ấy vì đó là nhiệm-vụ của chúng ta, bổn phận của chúng ta

Nhưng trên một tinh-thần rộng-rãi hơn, chúng ta không thể nào cung-hiến, chúng ta không thể nào cúng dâng, chúng ta không thể nào thánh hóa được mãnh đất này. Những con người dũng cảm, còn sống hay chết, đã chiến đấu nơi đây, chính những con người đó đã thánh-hóa mãnh đất đó rồi, cao xa hơn quyền-hạn nhỏ-mọn mong-manh của chúng ta nhiều, chúng ta có cung-hiến thêm vào hay bớt đi đôi chút cũng không thấm vào đâu. Thế-giới chú-ý tới, mà cũng chẳng nhớ lâu những điều chúng ta nói ở đây, nhưng thế-giới không bao giờ quên được những cái gì những con người đó đã làm ở nơi đây. Bổn-phận của chúng ta, những người còn sống, là hy-sinh cho công cuộc cao quý của những người đã từng chiến-đấu tại đây.

Bổn-phận của chúng ta tại đây là hy sinh cho nhiệm-vụ to-tát còn phải hoàn-thành — là học ở những người quá cố đáng tôn-sùng kia, phương-thức phụng-sự tích-cực hơn cho chính-nghĩa mà các vị ấy đã từng triệt để hy-sinh — là tuyên-thệ long-trọng tại đây rằng những người quá cố ấy đã không phải đổ máu một cách vô ích, rằng quốc-gia này, dưới quyền Thượng-Đế, sẽ tái-sinh nền tự-do, và chính-phủ của dân, bởi dân và vì dân, sẽ không bị diệt-vong trên mặt đất »

ÔNG ABRAHAM LINCOLN. Với bản-chất nhân-từ và đức-tính nhẫn-nại, với lòng yêu-thương người đồng-loại và sự tận-tâm với chính-phủ của dân, do dân và vì dân, với thân-thế oanh-liệt và cái chết thê-thảm của ông, ông Abraham Lincoln, vị Tổng-thống thứ 16 của Hoa-kỳ đã giữ một địa-vị độc-nhất trong lịch-sử nhân-loại.

ĐỊNH-MỆNH. Năm 1809, khi ông Abraham Lincoln mới ra chào đời, chế-độ nô-lệ còn tồn-tại tại Hoa-kỳ. Abraham Lincoln hình như được sinh ra để trở thành một nông-dân dốt-nát chứ không phải là người để đứng ra phế-trừ chế-độ nô-lệ đó, khiến mọi người công-dân Mỹ được hưởng tự-do và bình-đẳng và chính bản-thân ông trở nên một trong những vĩ-nhân của nhân-loại. Đời sống của ông tiềm-tàng ý-nghĩa chân-chính của dân-chủ, nhân-quyền và nhân-phẩm.

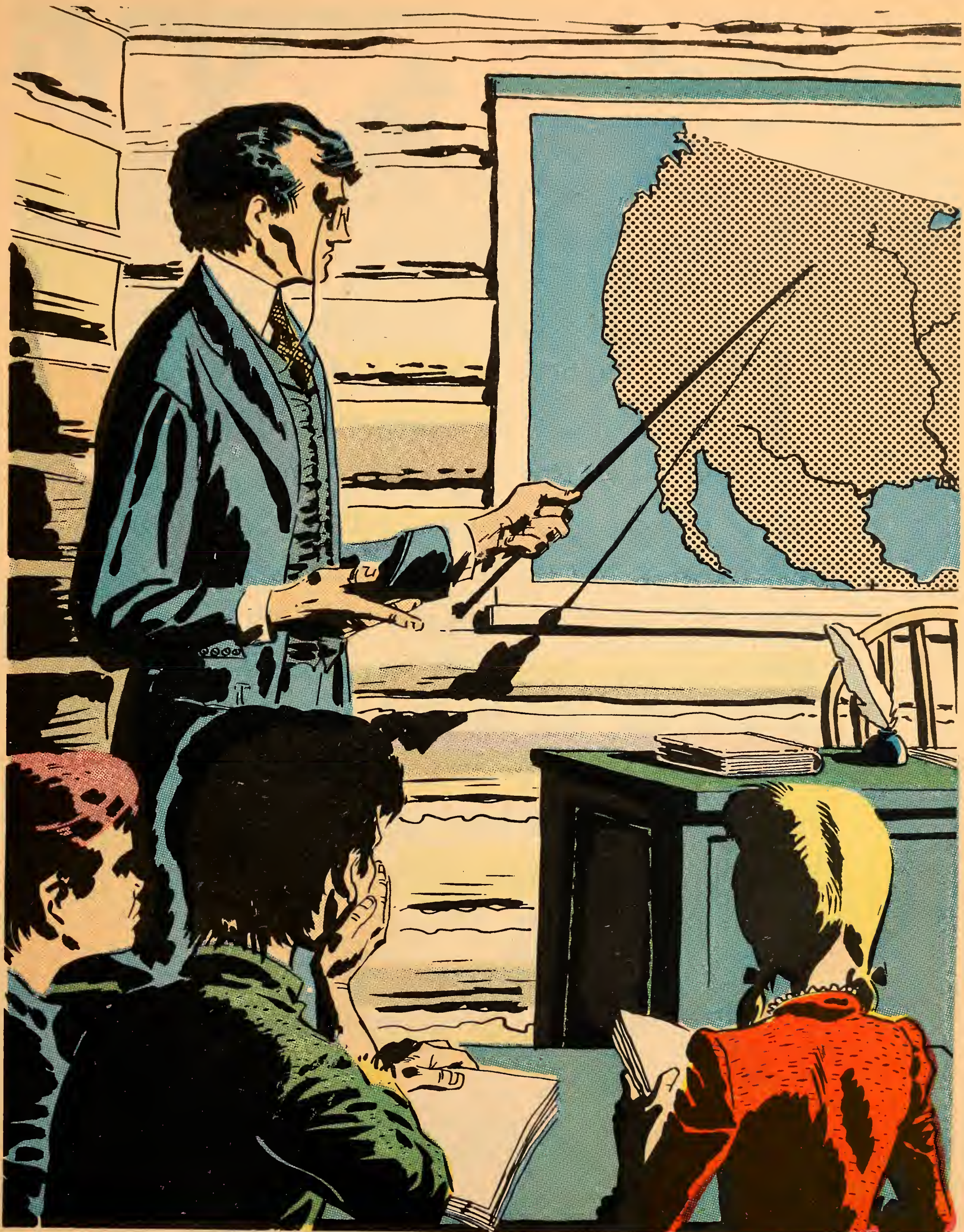
MỸ - QUỐC. Mỹ-quốc của những ngày đầu năm 1800 còn là một quốc-gia trẻ-trung và đang thời mở-mang, mới dành lại độc-lập vỏn vẹn được 25 năm. Chế-độ nô-lệ là di-sản của thời kỳ Thực-Dân. Từ nơi định-cư phía Đông những đoàn người đi khai-thác đã chuyển sang những miền hoang-dã phía Tây. Chính nơi mới mẽ này là chỗ mà thân-phụ của ông Abraham đã kéo dài chuỗi ngày khắc-khổ.

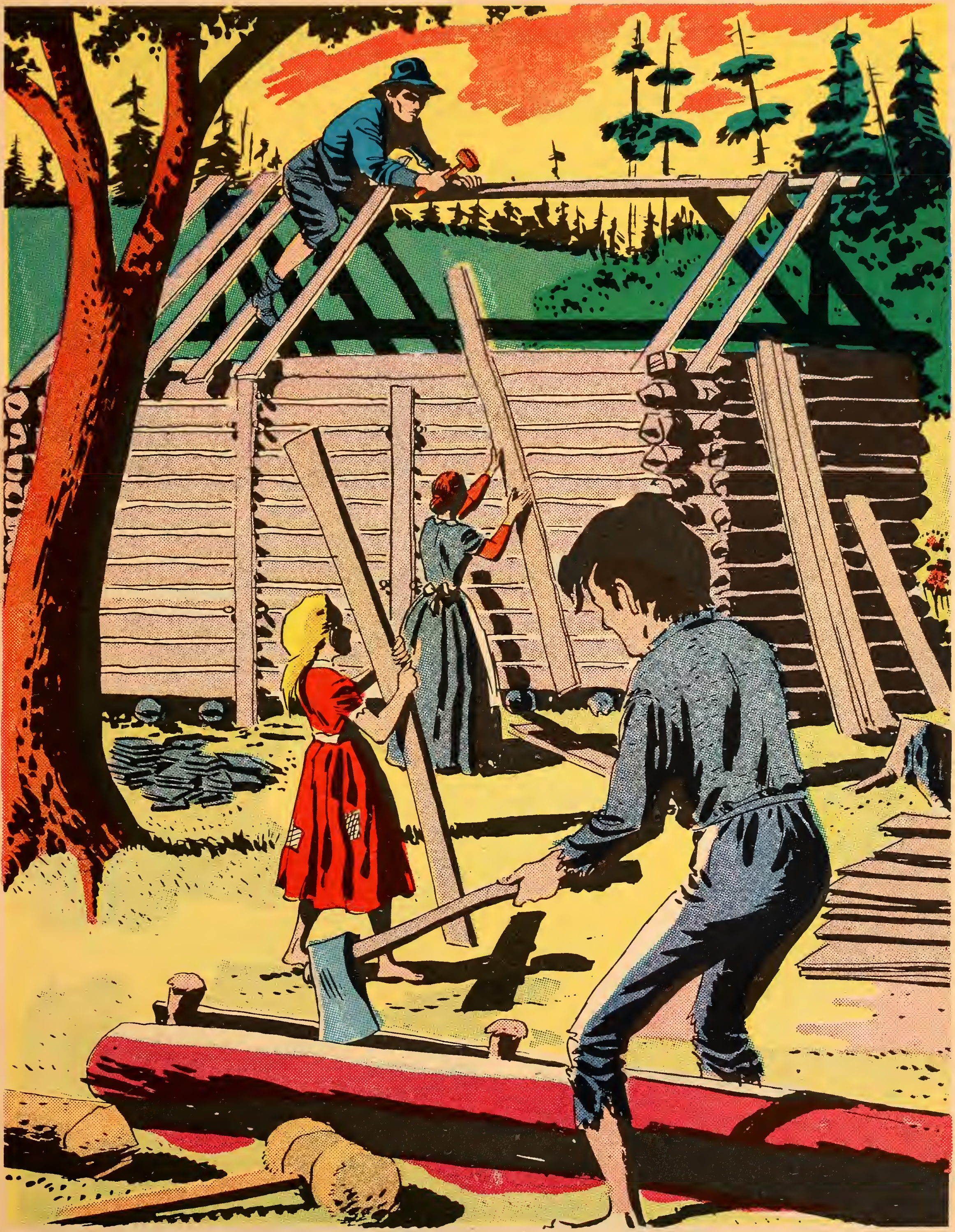
GIA-ĐÌNH. Con trưởng của gia-đình Lincoln làm nghề thợ mộc, nhưng hàng ngày anh vẫn phải vào rừng săn bắn để nuôi gia-đình. Bà mẹ, bà Nancy Hanks Lincoln, có bổn-phận phải săn-sóc cậu Abe, em gái cậu và nông-trại. Cuộc đời của cậu Abe cũng nhờ ở sự khuyến-khích của bà. « Lạy Thượng-Đế giáng phước cho má tôi » cậu thường nói. « Tôi sở-dĩ được như ngày nay và tất cả những gì tôi kỳ-vọng đều là nhờ ơn má tôi cả ».

TRƯỜNG-HỌC. Một trường sở vách ván vừa được khai-trương tại một vùng kế cận. Bà Lincoln liền gửi cậu Abe và em gái cậu tới theo học lớp vỡ lòng. Bà nói với họ rằng : « Các con phải tập đọc và tập viết. Các con phải học-tập, để sau này khi khôn lớn các con trở thành những người khôn-ngoan và tốt. Cậu Abe lúc nào cũng nhớ những lời nói đó.

TIỂU-BANG INDIANA. Khi cậu Abraham lên bảy tuổi thì thân-phụ cậu đem gia-đình tới ở một nông-trại ở tiểu-bang Indiana, hồi đó vẫn còn là một nơi hoang-vu. Tại đây, vào cuối mùa thu, gia-đình Lincoln khởi-công phá rừng để lập khu nhà mới. Mùa đông giá-lạnh sắp sửa tới, nên họ phải mau mau dựng lên một căn nhà gỗ. Ở đây không có trường học và cậu Abe phải làm việc trong nông-trại.

THẢM-KỊCH. Vào mùa thu năm 1818 một thứ bệnh kỳ lạ lan-tràn khắp vùng giết hại vô số dân-cư và súc-vật. Chính thân-mẫu của cậu Abe cũng là một trong số nạn-nhân. Bà đã lìa trần trong vòng không đầy một tuần-lễ. Cậu Abe phụ-lực thân-phụ để đóng một cổ hòm bằng gổ thông cho người đã từng yêu-mến và phụng-thờ họ.

CÔ-ĐƠN. Gia-đình Lincoln đã trải qua một mùa đông ảm-đạm cô-đơn. Cảnh bầy con nhớ mẹ thật là thương-tâm. Người cha bắt buộc phải tiếp-tục vào rừng săn bắn kiếm ăn, để mặc bầy con lăn-lóc cô-đơn trong căn-phòng giữa chốn hoang-dại. Trong những đêm cô-đơn cậu Abe mặc dầu mới lên chín tuổi đầu cũng phải dỗ cô em gái trong những đêm cô-đơn xa cha mẹ.

TÌNH YÊU MỚI. Sung-sướng thay ngày mà cha của lũ trẻ đem về cho họ một người mẹ mới, một góa-phụ đã có một trai hai gái. Bà thật là một người đàn bà khỏe mạnh đảm-đương và chẳng bao lâu căn nhà bề-bộn của họ lại trở nên gọn-gàng tươi sáng như xưa. Và cũng chẳng bao lâu gia-đình lại sống trở lại trong cảnh tình - yêu gia - đình đầm-ấm.

MỘT VẤN-ĐỀ. Khi cậu Abraham lên 11 tuổi thì một trường-học được dựng lên ngay cạnh trại của gia-đình Lincoln. Cậu Abraham có được tới đó học không ? Cha cậu thì chủ-trương rằng một người con trai đã lớn và có thân-hình khỏe-mạnh như cậu Abe nên làm việc đồng-áng hơn là đến nhà trường. Nhưng bà Lincoln thì nghĩ rằng cậu phải đi học.

SÁCH HỌC. Theo lời yêu-cầu của bà kế-mẫu, cậu Abe đã được đến trường-học. Đó là ngày mà cậu bắt đầu ham-mê đèn sách. Nhưng cậu cũng không được đến trường thường, vì cậu còn phải giúp việc đồng-áng. Cậu chỉ đến trường vỏn vẹn được hơn một năm, nhưng cậu đã đọc bất cứ sách gì cậu trông thấy, và bất kỳ lúc nào, có khi phải đi bộ hàng mấy cây số để mượn hoặc trả sách.

HỌC-TẬP. Sau ngày làm việc ngoài đồng, cậu Abe thường đọc sách dưới ánh sáng than hồng lò sưởi, hoặc làm luận bằng những mẫu than viết trên một cái xẻng bằng gỗ. Mỗi khi mặt xẻng dầy đặc chữ thì cậu lại xóa bớt đoạn đầu để lấy chỗ viết đoạn khác.

CHẾ-ĐỘ NÔ-LỆ. Năm 19 tuổi; ông Lincoln đến tỉnh New Orleans trên một chiếc thuyền đáy bằng xuôi theo giòng sông Mississippi. Tại tỉnh này chế-độ nô-lệ mà ông được tiếp-xúc lần đầu đã khiến ông bất-mãn. Sau đó chẳng bao lâu gia-đình Lincoln lại một lần nữa di-chuyển sang miền Tây. Họ dời sang Illinois và một lần nữa lại khai-khẩn đất đai và cất lên một căn nhà mới.

ĐỨNG BÁN HÀNG. Năm 22 tuổi ông Lincoln xin được một chân đứng bán hàng trong một cửa tiệm ở biên-giới tiểu-bang Illinois. Tư-tưởng uyên-thâm và cảm-tình của ông, lòng ngay thật, tính tình dễ thương và lòng hào-hiệp của ông khiến nhiều người mến thương ông. Không những ông là một người khéo nói chuyện và có tài biện-luận mà ông lại còn rất hăng-hái về những công việc chính-phủ. Nhiều bạn-hữu khuyến-khích ông ra làm việc trong lập-pháp-đoàn Tiểu-bang Illinois.

LẬP - PHÁP - ĐOÀN. Ông Lincoln ra làm chính-trị mới 25 tuổi. Ông có một hình vóc cao lớn, trông có vẻ vụng-về, thường đội mũ rộng vành, mặc áo sơ-mi bằng vải dệt ở nhà, áo khoác ngoài không cổ và quần của ông thì ít khi dài chấm giầy. Những người lạ mỗi khi nhìn thấy ông thường nói « người này thật là một anh hề ». Nhưng mỗi khi ông nói thì tất cả những cảm-giác về hình-dáng vụng-về kỳ-dị của ông đều mất hết. Năm 1884 ông được bầu vào lập-pháp-đoàn tiểu-bang Illinois.

LUẬT. Trong thời-gian giữ chức-vụ trong lập-pháp-đoàn Tiểu-bang Illinois ông Lincoln vẫn tìm cách nghiên-cứu về luật trong những thì giờ rảnh rang, ngoài những thời-giờ phục-vụ nhân-dân. Ông đã được tái-cử vào lập-pháp-đoàn 3 lần liên tiếp. Năm 1836 ông được phép hành-nghề trạng-sư. Mỗi khi thân-chủ không thể trả tiền cho ông thì ông thường lấy tiền thâu-hoạch của nông-trại ông ra để trang-trải.

LUYẾN-ÁI. Ông Lincoln bắt đầu yêu bà Ann Rutledge nhưng chẳng bao lâu trước khi làm phép cưới bà đã vội lìa bỏ cõi trần. Ông rất lấy làm đau-khổ và để hàn-gắn vết thương lòng ông suốt ngày mải-miệt trong công việc và giúp đở kẻ khác. Nhưng ít năm sau khi ông vẫn còn là một vị trạng - sư nghèo túng, ông đã gặp bà Mary Todd, và hai người đã lấy nhau năm 1843. Bạn-hữu của ông Lincoln thảy đều muốn ông ra tranh-cử vào Quốc-hội Hoa-kỳ.

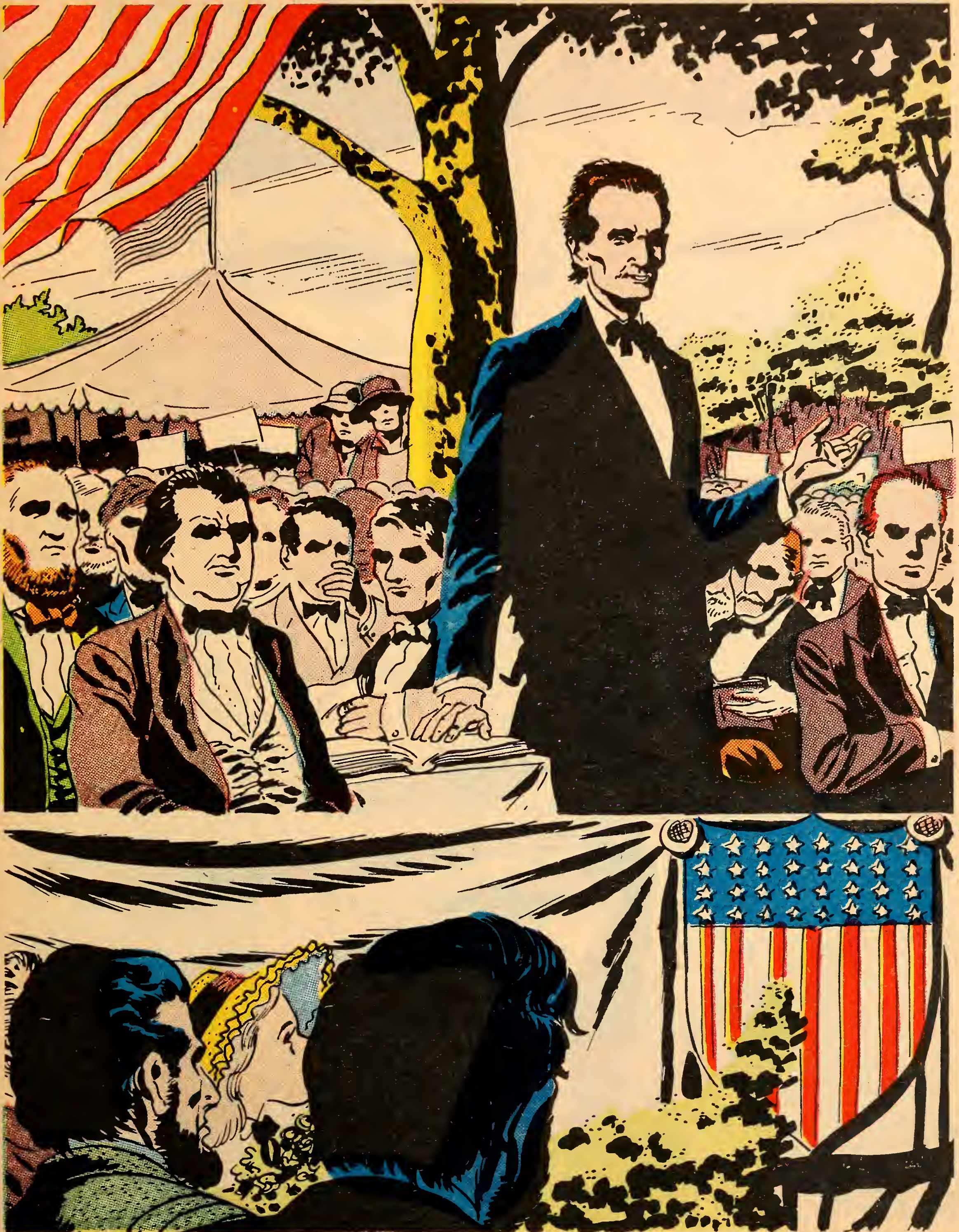
QUỐC-HỘI. Năm 37 tuổi, ông Lincoln bắt đầu nhảy vào chính trường Mỹ-quốc và được bầu trong thời-gian một nhiệm-kỳ vào Viện Dân-Biểu, tức là Hạ-Nghị-Viện Quốc-Hội Hoa-kỳ. Thành-tích của ông trong thời-gian giữ chức-vụ đó là sự cương-quyết phản-đối chế-độ nô-lệ và sự phát-triển của chế-độ này đến các Tiểu-bang và lãnh-thổ mới.

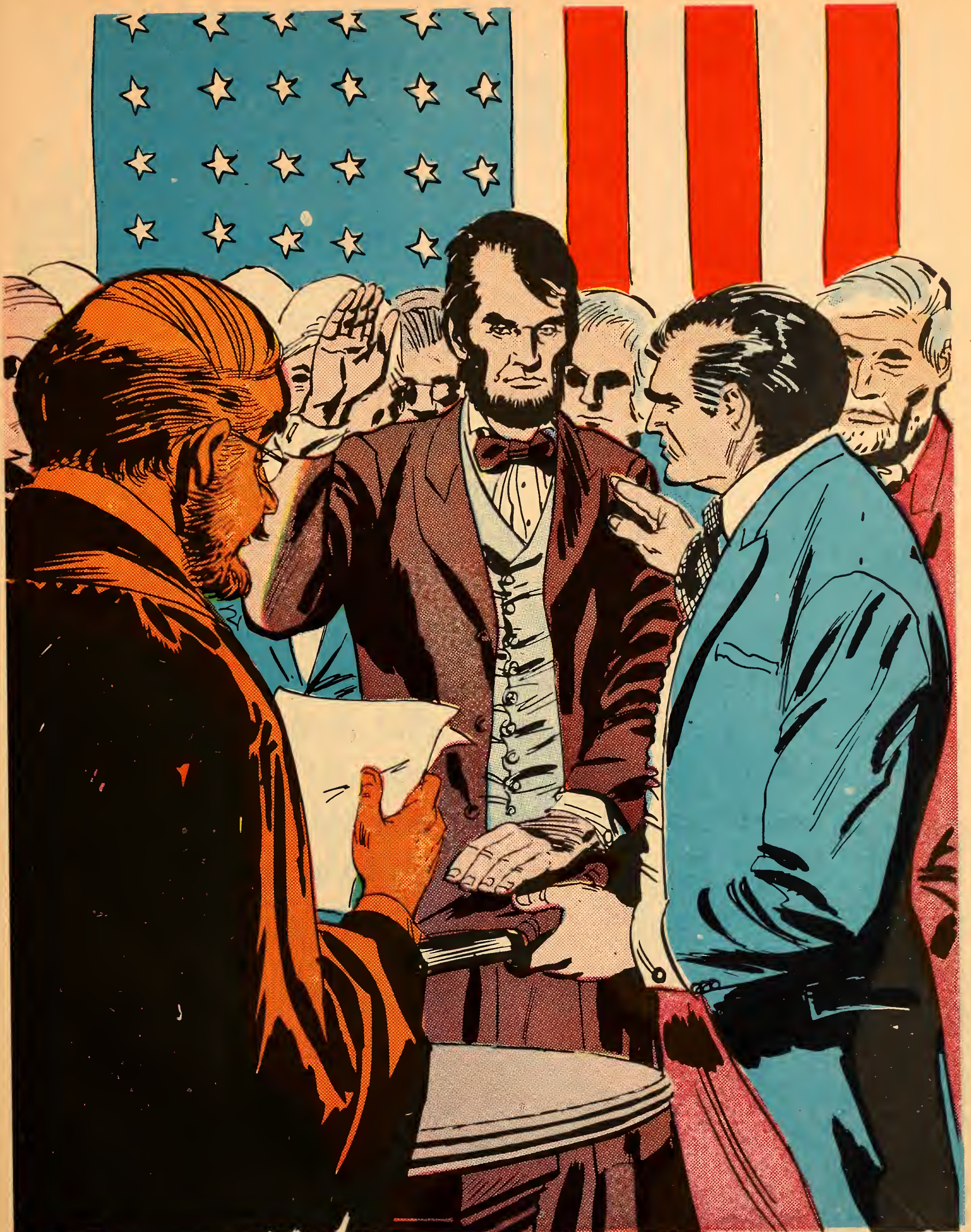
CHIA RẼ. Những người Da Đen được đưa sang Mỹ-quốc từ thời-kỳ Thực-dân thường được dùng như tôi mọi. Về vấn-đề này dư-luận nước Mỹ rất là chia rẽ. Ông Lincoln lớn tiếng phản-đối việc người này bắt người khác làm tôi mọi cho mình trên một nước tự-do. Ông tin-tưởng và khuyên rằng « tự-do là quyền bất-diệt và bất khả xâm-phạm của mọi người ».

NHỮNG CUỘC TRANH-LUẬN. Năm 1854, khi mà chế-độ nô-lệ hình như muốn phát-triển mạnh trên mảnh đất Hiệp-Chúng-Quốc Mỹ-Châu, ông Lincoln bỏ nghề trạng-sư để một lần nữa lại ra tranh-cử vào Quốc-Hội, lần này với tư-cách là Thượng-Nghị-Sĩ. Cuộc vận-động tuyển-cử của ông đã biến thành một loạt những cuộc tranh-luận với ông Stephen A. Douglas, đối-thủ của ông. Ông Douglas đắc-cử, nhưng thanh-danh của ông Lincoln đã vang-lừng khắp nước.

TỔNG-THỐNG. Không sợ-hải, ông Lincoln vẫn tiếp-tục tranh-đấu chống lại chế-độ nô-lệ. Và đến năm 1860, giữa cuộc tranh-luận gay-cấn nhứt, ông đã đắc-cử Tổng-thống Mỹ-Quốc. Nhân-dân khắp nước xao-xuyến lo-ngại. Ngay sau khi ông đắc-cử thì sự chia rẽ trong nước về vấn-đề chế-độ nô-lệ mà người ta trông đợi từ lâu đã xảy đến. Mười một Tiểu-bang miền Nam đã tách ra khỏi Liên-bang, thôi không trung-thành với Mỹ-quốc nữa và lập ra các Tiểu-Bang Liên-Hiệp Mỹ-Châu.

CHIẾN-TRANH. Sau nhiều cuộc cãi-vã và mặc dầu những cố-gắng của ông Lincoln để đi đến thống-nhất và hòa-bình, quân Liên-Hiệp đã bắn vào một đồn của Liên-Bang, lôi cuốn quốc-gia trẻ-trung này vào một cuộc nội-chiến đẫm máu (1861-65). Ông Lincoln, vốn yêu nhân-loại, rất lấy làm đau-khổ. Chế-độ nô-lệ mà ông thù ghét không những không chấm dứt, trái lại các đồng bào người Mỹ của ông còn bắn giết lẫn nhau, khiến các lực-lượng Liên-Bang phải tổn-thất nặng-nề.

MỤC-PHIÊU. Đời ông Lincoln nay có hai mục-phiêu để theo đuổi: thống-nhất lại tổ-quốc bị dày xéo và giải phóng dân nô-lệ. Là một người có lòng nhân-đạo và một vị tổng-tư-lệnh các lực-lượng Liên-bang, công-việc của ông càng khó-khăn thêm bởi những lời chỉ-trích gay-gắt của kẻ khác. Ông Lincoln vẫn cầu-nguyện cho hòa-bình chóng được vãn-hồi và cương-quyết theo đuổi mục-phiêu của mình. Chiến-tranh giờ đây đã chuyển sang có lợi cho quân đội Liên-bang.

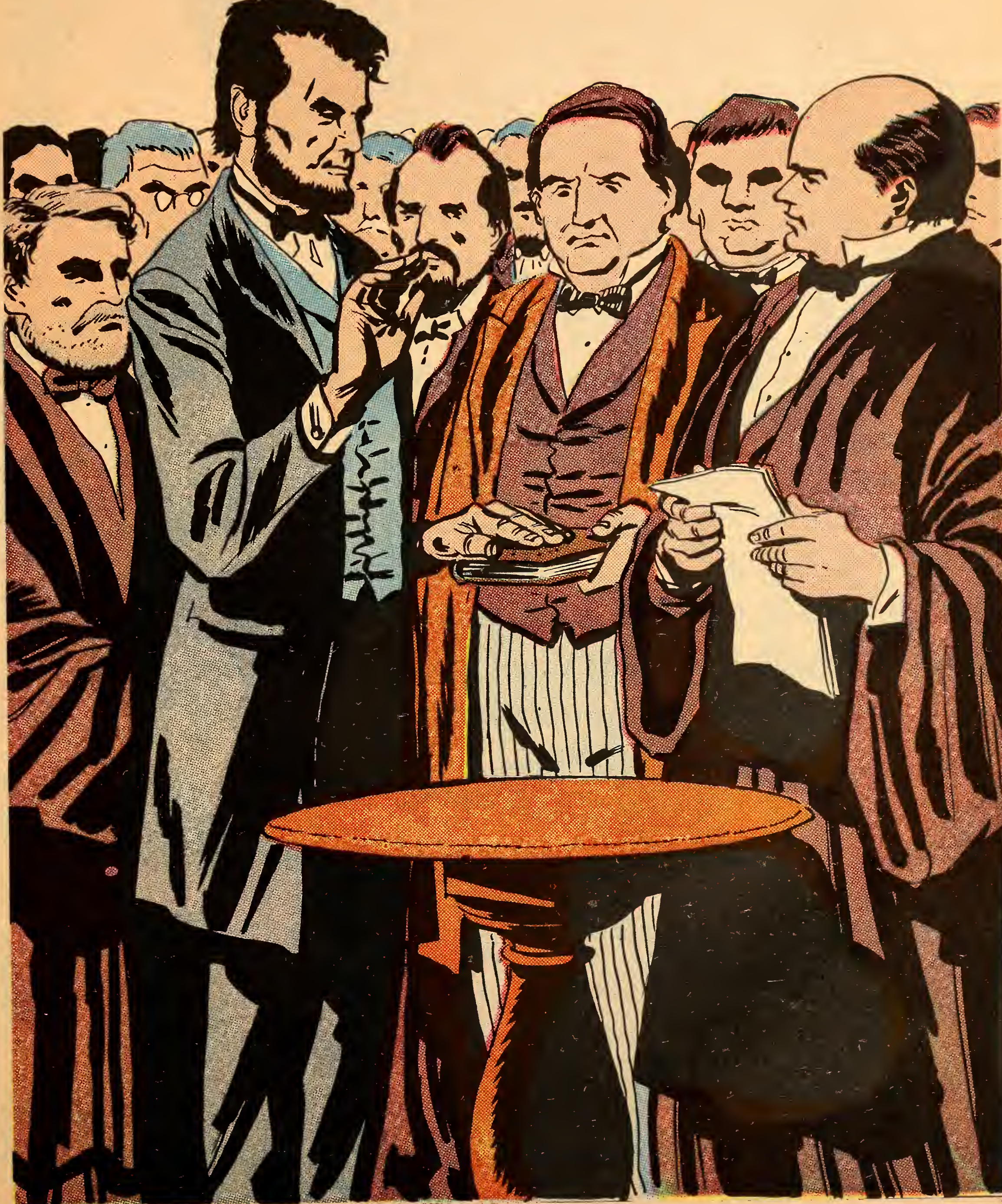
GIẢI-PHÓNG. Kết cuộc, năm 1863, một trong những văn-kiện quí-giá nhất của lịch-sử đã đến giữa cơn khói lửa. Ông Lincoln đã đưa ra Bản Tuyên-Ngôn Giải-Phóng các nô lệ. Và tất cả tấm lòng thương tiếc những đồng-bào đã bỏ mình trên chiến-địa nơi mà trước kia là những đồng ruộng thanh-bình, ông đã chăm chú đem lại hòa-bình và thống-nhất cho Liên-bang.

BÀI DIỄN-VĂN GETTYSBURG. Năm 1863 ông Lincoln đọc bài diễn-văn nổi tiếng nhất trong lịch-sử. Để khánh-thành khu nghĩa-trang trên chiến-địa Gettysburg, ông đã thốt ra những câu bất-hũ diễn-tả một cách cổ-điển lý-tưởng dân-chủ : «...chính-phủ của dân, bởi dân, vì dân sẽ không bị diệt-vong trên mặt đất ».

TÁI-CỬ. Mặc dầu trong những ngày đầu nhiệm-kỳ thứ-nhất tín-nhiệm của ông đối với nhân-dân đã bị thương-tổn rất nhiều, nhưng đến năm 1864 ông Lincoln lại được tái-cử Tổng-thống. Nhiều người đổ lỗi cho ông đã gây ra sự chia rẽ giữa các Tiểu-bang, và sự thất-bại của các lực-lượng Liên-bang trong đoạn đầu của Nội-chiến. Nhưng Bản Tuyên-Ngôn Giải-Phóng của ông, cùng nhiều thắng-lợi mới mà ông đem lại cho Liên-bang đã đề-cao thanh-danh ông ở miền Bắc.

HÒA-BÌNH. Năm 1865, chiến-tranh kết-thúc với sự thắng-lợi của các lực-lượng Liên-bang. Cảnh gia-đình này chọi với gia-đình kia không còn nữa. Tấm thảm-kịch đã kéo dài bốn năm. Tự-do và Hòa-bình đã được vãn-hồi và Liên-bang đã thoát khỏi cơn nguy-hiểm. Tổ-quốc trở lại yên vui. Những lời cầu-nguyện tạ ơn Chúa vang lên khắp các giáo-đường toàn-quốc.

ÁM-SÁT. Nhưng ông Lincoln không được sống để trông thấy tận mắt những kế-hoạch hòa bình và thống-nhất của ông thành sự-thực. Năm ngày sau khi ông chấm dứt chiến-tranh, ông đã bị một người cuồng-tín miền Nam, tài-tử John Wilkes Booth bắn trúng đầu trong khi ông ngồi trong một rạp hát ở thủ-đô Hoa-thịnh-Đốn. Ông Lincoln đã trút linh-hồn mấy giờ sau đó. Nhưng công-trình vĩ đại của ông đã hoàn-thành.

DI-SẢN. Đối với nhân-dân Mỹ-quốc và nhân-dân các nước, ông Abraham Lincoln là tiêu-biểu yêu quí của nhân-đạo và dân-chủ. Sự tin-tưởng của ông ở dân-chúng, tự-do và ở lòng tốt con người là nòng-cốt sự tín-ngưỡng của Hoa-kỳ. Nghiên-cứu đời sống của ông Lincoln là tìm hiểu tâm-hồn của một quốc-gia vậy.

TRONG NGÔI ĐỀN NÀY
CŨNG NHƯ TRONG LÒNG DÂN
CÔNG ĐỨC ABAHAM LINCOLN
ĐÃ VÌ DÂN CỨU VÃN LIÊN BANG
ĐƯỢC TÔN THỜ ĐỜI ĐỜI

9-8527

Do Phòng Thông-Tin Hoa-Kỳ
phát-hành